

STICHTING GENOOTSCHAP ENGELANDVAARDERS

BESCHERMHEER ZIJNE KONINKLIJKE HOOGHEID PRINS BERNHARD DER NEDERLANDEN

SPECIAALDRUKKERIJ

”GIJ ZIJT DE SCHAKEL TUSSEN HEN, DIE THUIS BLEVEN, EN MIJ”
KONINGIN WILHELMINA

Verschijnt ieder kwartaal

december 1983

"DE SCHAKEL"

(Kwartaaluitgave van de Stichting Genootschap Engelandvaarders)

december 1983
5e jaargang, no. 20

Ere-voorzitter

H.P. Linthorst Homan Groteweg 123 8191 JV Wapenveld 05206 - 7 87 48

Voorzitter

F.Th. Dijkmeester Magnoliaaan 7 7313 EV Apeldoorn 055 - 55 32 67

Secretaris

H.I. Borel Rinkes Hanedoesstraat 57 2597 XD 's-Gravenhage 070 - 24 04 47

Penningmeester

Fred M. Beukers Vredehofweg 56 3062 ES Rotterdam 010 - 52 79 29

Sociale aangelegenheden

S.G. Timmers Verhoeven Zeildijk 31 4561 SH Hulst (Z.Vl.) 01140 - 1 34 93
b.g.g.

Mevr. den Hamer-Viehoff 070 - 55 89 28
of 01184 - 1 03 55

Evenementencommissie

J.A. Bakker Zeekant 92 G 2586 JG 's-Gravenhage 070 - 54 02 45
J. de Mos Pr. J. Lelsstraat 36 3151 SJ H.v. Holland 01747 - 21 83

Redactie

G.A. den Ouden Slangenburg 65 3328 DP Dordrecht 078 - 17 03 98

Adreswijzigingen of correcties gaarna aan:

E.H. Doerrleben Fl. Grijpstraat 5 2596 XD 's-Gravenhage 070 - 24 79 61

St. Gen. E.

Giro : 359500

Bank : 54 55 46 826

ABN-Rotterdam

Het volgende nummer verschijnt in de maand april 1984
Gaarne de hiervoor bestemde copy inzenden vóór 1 maart 1984

REUNIE SEPTEMBER 1983

In de vorige Schakel is reeds op voortreffelijke en onderhoudende wijze gerapporteerd over onze reünie op 16 september. Toch is er aanleiding om op enkele aspecten nog eens terug te komen.

Opmerkelijk was in de eerste plaats de grote opkomst. Ruimschoots een kwart van onze totale sterkte - meer dan ooit tevoren - was present. Velen kwamen uit het buitenland: uit de Verenigde Staten, Canada, Nieuw Zeeland en diverse Europese landen.

Zonder Prins Bernhard, onze Beschermheer, is een reünie bijna ondenkbaar. Ook nu weer werd zijn aanwezigheid als een groot voorrecht ervaren. De hartelijke manier, waarop hij aan twintig van de onzen - waarvan twee posthuum - het Verzetshedenkingskruis uitreikte, trof ons allen recht in het hart.

Ik denk, dat ieder van ons het een eer vond om te gast te zijn bij de Mariniers, het oudste korps van de Nederlandse krijgsmacht. Grote namen uit onze nationale geschiedenis zijn met de oprichting in 1665 verbonden. Het ongelukkige verloop van de zeeslag bij Lowestoft vormde de directe aanleiding. Samuel Pepys meldde daarover in zijn befaamde dagboek: *A great victory, never known in the world*. Bij ons was de stemming uiteraard minder uitbundig en in een gezamenlijke actie wisten Johan de Witt, de Raadpensionaris en Admiraal de Ruyter de Staten van Holland tot de oprichting van het "regiment scheepssoldaten" te brengen. Van Ghent, de eerste kolonel, maakte er een keurkorps van. Dat is het sedertdien gebleven.

Zelden was een lunch zo geanimeerd en zo perfect verzogd. Terecht werd het kombuis deswegen uitbundig geprezen. En had menige vergrijsde Engelandvaarder niet moeite zijn emoties te beheersen bij het horen van de Engelandvaarders-marsch, ten gehore gebracht door de Marinierskapel?

Een genoeg was het ook ditmaal enige van onze Belgische vrienden, verenigd in het Nationaal Verbond der Oorlogsontsnaptten, in ons midden te zien.

Tijdens de lunch heb ik de aandacht gevestigd op de vergrijzing, waaraan ook Engelandvaarders niet ontkomen. Enerzijds is verjonging voor ons Genootschap nu eenmaal niet weggelegd, anderzijds behoort het te blijven voortbestaan, bij wijze van spreken tot de laatste twee levende Engelandvaarders toe.

Met het oog op het voortbestaan van ons Genootschap acht het bestuur de tijd langzamerhand gekomen om een beroep te doen op de medewerking van een of meer jongeren; van zo'n 20 tot 40 jaar oud. Het bestuur denkt aan administratie, sociale aangelegenheden, correspondentie en dergelijke.

Wellicht wilt u eens in u omgeving rondkijken of er iemand is die daaraan iets zou kunnen en willen meedoen.

En tenslotte: vergeet niet u aan te melden voor de reis naar Engeland in april van het volgende jaar.

Het decembernummer van ons tijdschrift is tevens het nummer dat over de jaarwisseling héénreikt, en al is het, wanneer ik dit neerschrijf, nog lang geen december, wens ik u allen nú reeds, mede namens het Bestuur van de Stichting, de leden van de Sociale Commissie en zij die meewerken aan de tot standkoming van ons fraaie blad bijzonder prettige kerstdagen toe. Moge 1984 u allen datgene brengen wat u er redelijkerwijze van moogt verwachten. Een beetje voorspoed als "'t effe kan", maar vooral *die* vrede en dat kleine beetje geluk dat wij óók binnen ons eigen kringetje zo hard nodig hebben.

Oók op dit gebied past ons bescheidenheid bij onze verlangens. Dan zal ook ene heer Orwell in 1984 zijn gelijk niet krijgen.

F.Th. Dijkmeester

INTERSERVICES OFFICERS CLUB EXIT

Onze plaats van samenkomst, iedere eerste vrijdag van de maand, in de localiteiten van "De Witte" aan Het Plein te Den Haag, wordt met ingang van 1 maart 1984 gesloten. De ons aldaar sinds jaar en dag geboden gastvrijheid neemt, althans op die locatie, een einde. Per gelijke datum zal in de Frederikkazerne in Den Haag, een Koninklijke Landmacht Officiersmess worden opgericht. Ons genootschap is aldaar gastvrijheid geboden. Wederzijds is de beslissing daaromtrent nog niet helemaal rond.

Op onze laatste bijeenkomst in het IOC, op vrijdag 3 februari 1984 zal de definitieve beslissing bekend worden gemaakt. Voor degenen die dan daar niet aanwezig kunnen zijn is telefonische informatie mogelijk bij Mevr. T. Stokvis-Reijers, 070 - 24 65 86.

Wanneer de Frederikkazerne doorgaat luidt het adres: Van Den Burghlaan 31, (ingang Frederikkazerne) te Den Haag. Deze laan is een zijstraat van de Waalsdorperweg.

STICHTING SAMENWERKEND VERZET

Het bestuur heeft onze Secretaris, Mr. H.I. Borel Rinkes benoemd tot onze vertegenwoordiger in het Bestuur van de Stichting Samenwerkend Verzet 1940 - 1945. Borel Rinkes neemt in dit Stichtingsbestuur de plaats in van onze eminente ere-voorzitter Mr. H. Linthorst Homan, die vanaf het ontstaan van deze Stichting ons Genootschap aldaar op bijzonder lofwaardige wijze heeft vertegenwoordigd.

SOCIALE EN ADVIESCOMMISSIE "DE SCHAKEL"

Het zal de meesten onder ons bekend zijn, dat deze commissie van onze stichting den doel heeft de candidaat-aanvragers voor een Buitengewoon Verzetspensioen te leiden en te begeleiden naar de Stichting 1940 - 1945 vóór de aanvraagprocedure en tijdens deze procedure bij de betreffende instanties.

Voor de goede orde willen wij nogmaals de namen, adressen en telefoonnummers van de leden van deze commissie, hieronder vermelden.

Naam	Adres	Telefoon
E. Asselberghs	Floralaan-West 298 5644 BP Eindhoven	040 - 11 06 68
E.H. Doerleben	Floris Grijpstraat 5 2596 XD 's-Gravenhage	070 - 24 79 61
R.A. Grisnigt	Canadalaan 25 4631 NT Hoogerheide	01646 - 34 15
G.A. de Jong	"Het Kraaiennest", Egginkskamp 16 7211 CX Eefde	05750 - 4 02 80
W.A. Klaver secretaris, tevens vice-voorzitter	Kamperfoelielaan 9 3233 CG Oostvoorne	01815 - 29 93
L.A.D. Kranenburg	Mariannelaan 22 7316 DV Apeldoorn	055 - 21 59 54

A.R.W. Lazeroms	Paukenstraat 63 5402 HJ Uden	04132 - 6 48 84
G. Melissen	"De Bonenburg" 8181 HE Heerde	05782 - 20 33
J.L. Parren	Singravenlaan 12 7531 JC Enschede	053 - 35 44 43
L. Pot	Buurtweg 87 2244 AB Wassenaar	01751 - 7 92 74
C.J. van Remmen	Luciadonk 31 4707 VK Roosendaal	01650 - 3 64 88
J.A. Ruys	Parklaan 10 3701 CG Zeist	03404 - 1 39 26
S. Susan	Bachlaan 5 1272 EJ Huizen	02152 - 5 46 96
Mevr. J.S.C. Stokvis-Reijers	Van der Houvenstraat 59 2596 PM 's-Gravenhage	070 - 24 65 86
S.G. Timmers Verhoeven voorzitter	Zeildijk 31 4961 SH Hulst	01140 - 1 34 93
Mevr. I.L. Veldhuyzen van Zanten	Holteringerbrink 184, Bargeres 7812 LL Emmen	05910 - 1 59 14
J.G.S. Versteegh	Deverbrink 107, Bargeres 7812 LL Emmen	05910 - 4 11 82

Het lid Beukers heeft verzocht zijn naam van de lijst af te voeren, Tijdgebrek en daardoor periodieke afwezigheid op vergaderingen maken het hem onmogelijk deze functie serieus te vervullen. Hierdoor ontstaat een vacature voor Rotterdam en omgeving. Candidaten gelieven zich in verbinding te stellen met de voorzitter S.G. Timmers Verhoeven.

Bovengenoemde Commissie maakt bovendien bekend dat die Engelandvaarders die een buitengewoon Verzets pensioen ontvangen, en met de interpretatie van de berekening (de z.g. pensioenbeslissing) moeite hebben, bij secretaris Klaver van bovengenoemde commissie een toelichting kunnen vragen.

Wegens ziekte van de redacteur is dit nummer tot stand gekomen onder de volledige verantwoording van diens plaatsvervanger Fred M. Beukers.

Wederom vindt u in deze "SCHAKEL" verborgen de acceptgirokaart waarop u het bedrag van uw jaarlijkse bijdrage kunt invullen. Daarbij niet te vergeten uw giro- of bankrekeningnummer en uw handtekening.

Het richtbedrag van fl. 35,- gemiddeld kan voor dit jaar nog gehandhaafd worden alhoewel de kosten die er gemaakt moeten worden voor tijdschrift en verzending, alsmede voor de activiteiten van onze onvolprezen sociale commissie, nog steeds een stijgende tendens vertonen.

De bijgaande acceptgirokaart kunt u tevens gebruiken om het deelnamebedrag voor het "ENGELANDVAREN" in april 1984 te voldoen (zie ook elders in dit nummer).

Fred M. Beukers

ENGELANDVAREN

ONZE ALTERNATIEVE REUNIE IN ENGELAND

Het heeft zéér vele voeten in de aarde gehad vóórdat wij zóver waren dat een definitief reisplan voor onze reis naar het Verenigd Koninkrijk was samengesteld. Voor wat betreft de aldaar plaats vindende activiteiten zijn wij grote dank verschuldigd aan onze in Engeland wonende mede-engelandvaarder Frans Jacobs.

Op het aller-allerlaatste moment, tijdens het persklaar maken van dit nummer, moest het vervoers- en verblijfplan ondersteboven worden gegooid, aangezien de oorspronkelijke reisorganisator, die ons een beetje goedkopere reis per bus via Calais-Dover had aangeboden, géén sluitende garantie kon geven voor een ons passend hotel in Londen. Dit vonden wij niet verantwoord met als gevolg dat wij ter elfder ure drastische veranderingen moesten aanbrengen.

Het volgende dienen de aspirant-deelnemers aan dit evenement goed door te lezen en te bewaren. Er komt hierna géén circulaire meer.

De reis vindt plaats van zondag 8 april 1984 tot en met donderdag 12 april 1984.

Wij reizen héén per nachtboot van Vlissingen naar Sheerness (Olau-Line), en terug op donderdag per dagboot Sheerness - Vlissingen.

Inschepping in Vlissingen dient plaats te vinden op zondagavond 8 april 1984 uiterlijk om 21.30 uur.

Men moet dus op eigen gelegenheid, hetzij per trein, hetzij per auto naar Vlissingen reizen. Er is een parkeerterrein in Vlissingen aanwezig. Er staat een Olau-bus bij de stationsuitgang na aankomst van de intercity-trein.

Aan boord worden we in principe ondergebracht in 4-persoonshutten. Tegen vooruitbetaling van een nader te noemen toeslag, kan een 2-persoonshut worden betrokken.

Maandag 9 april 1984. Na ontbijt aan boord te hebben genoten, ontschepen wij in Sheerness en worden wij per bus vervoerd naar Londen.

Wij logeren drie nachten in Londen in het moderne **Towerhotel**, gelegen aan de noord-zijde van de Tower-bridge. Inzake dit hotel bestaat in ieder geval wél de zekerheid dat het aan ieders eisen voldoet.

Na onze bagage in het Hotel te hebben gedeponereerd, vertrekken we zo spoedig mogelijk, ca. 10.00 uur met een voor ons gereedstaande autobus naar de begraafplaats in Mill-Hill, waar vele Nederlandse gesneuvelden hun laatste rustplaats hebben gevonden. Op deze begraafplaats zal een herdenkingsplechtigheid plaats vinden.

Deze plechtiging zal worden geleid door Ds. J.J. Vogel, Predikant van de Nederlands Hervormde Gemeente. Aanwezig zal zijn de Nederlandse Militaire Attaché bij het Hof van St. James, de Kolonel M.F. Heestermans.

Na de plechtigheid brengt de bus ons weer naar ons hotel, rijdende via het gebouw waar tijdens de oorlog onze "club" Oranjevaren gevestigd is geweest. Ook onderweg kan de bus verlaten worden aangezien de rest van de tijd die dag, tot ca. 17.30 uur door iedereen naar eigen inzicht besteed kan worden.

Om 18.00 uur vindt een receptie plaats bij Hare Majesteits Ambassadeur bij het Hof van St. James, Z.E. Jhr. Mr. Huydecoper van Nigtevecht. Onze bus zorgt voor vervoer van hotel naar receptie en terug.

Dinsdag 10 april 1984. Om 09.00 uur vertrek van het hotel voor een bezoek aan "Chartwell", het huis waar Sir Winston Churchill vanaf 1924 tot het einde van zijn leven heeft gewoond. Hier worden wij, vanaf 11.00 uur rondgeleid. Om 13.00 uur wordt er een eenvoudige lunch geserveerd waarbij als onze gastheer zal optreden, Generaal John D. Frost, een van de historische hoofdpersonen van de operatie "Market Garden", de Slag om Arnhem. Na afloop van deze lunch worden wij weer door onze bus naar Londen teruggebracht en staat de rest van de dag ter onzer vrije beschikking.

Woensdag 11 april 1984. Vertrek per bus, om ca. 10.00 uur van ons hotel naar Mansion House in de City alwaar wij om 11.00 uur ontvangen zullen worden door de Lord Mayor, Dame Mary Donaldson. Wij worden die dag begeleid door de Alderman Colonel G. Spratt. Na deze ontvangst begeven wij ons naar het Guildhall-complex alwaar wij een lunch geserveerd krijgen. Aan deze lunch zal Col. Pratt ons toespreken. Wij krijgen tevens de gelegenheid nader met dit fraaie historische bouwwerk kennis te maken. Daarna wederom naar ons hotel, voor een verkleed- en opfrisstop. Om 18.00 uur worden wij verwacht op het hoofdkantoor van Shell. De directie van dit ook in Nederland welbekende bedrijf is zo vriendelijk geweest het gezelschap voor aperitief, diner en filmvoorstelling uit te nodigen.

Donderdag 12 april 1984. Ca. 08.30 vertrekken wij met de bus terug naar Sheerness om ons in te schepen op de dagboot naar Vlissingen. Aankomst aldaar ca. 19.00 uur.

De kosten van dit alles, per persoon, zijn de volgende:

A. Heenreis per nachtboot, in 4-persoons-hut, inclusief ontbijt, busvervoer in Engeland naar geprogrammeerde evenementen, drie nachten inclusief ontbijt in het Tower-Hotel, lunches in Chartwell en Guildhall, inclusief aandeel in de algemene kosten zoals fooien e.d.

fl. 540,- p.p.

B. Als sub A echter met toeslag voor een twee-persoonshut op de nachtboot

fl. 553,- p.p.

C. Als A, echter met toeslag voor één-persoonskamer in hotel

fl. 660,- p.p.

D. Reductie op A bij gebruikmaking van 65+ (heren) en 60+ (dames)

fl. 525,- p.p.

E. Wanneer men géén gebruik maakt van de Ferry-boot en het vervoer van en naar Londen, nóch van de aangeboden hotel-accomodatie is opgave van deelname middels betaling van aandeel busvervoer, lunches in Chartwell en Guildhall en algemene kosten

fl. 175,- p.p.

F. Wanneer men in het geval E wél van de hotelaccomodatie gebruik wil maken, moet men *zelf* bij het hotel boeken, en voor de gewenste accommodatie de normale prijs betalen. Ten allen tijde dient ook in dit geval betaald te worden

fl. 175,- p.p.

In bovengenoemde bedragen zijn *niet* begrepen

- consumpties (behalve ontbijt op maandag 9 april) aan boord van de Ferry-boten;
- de maaltijden die men cash, voor eigen rekening zou willen consumeren op:
maandag middag/avond 9 april 1984,
dinsdag avond 10 april 1984.

De definitieve opgave tot deelname moet nu gaan plaatsvinden en wel op de volgende wijze:

Per bank- of giro-overschrijving, gebruik makende van de ingesloten accept-girokaart en wel VOOR 31 JANUARI 1984,

dit in verband met het tijdig kunnen vastleggen van de passage- en hotelaccomodatie.
Over te schrijven: één van de onder A t/m F genoemde bedragen in ENKEL- of TWEEVOUD met vermelding achter op de girokaart: 1x (of 2x) A of B enz.

Er worden van te voren géén reistickets toegezonden, we reizen op een groepsticket. Deelnemers dienen zich op de avond van vertrek te melden bij een van de leden van onze evenementencommissie, aanwezig in de vertrekhal van de Olau-Line te Vlissingen.

OP 31 JANUARI 1984 SLUIT DE INSCHRIJVING DEFINITIEF.

Het valt wellicht aan te bevelen tegelijk met uw reis- en bagageverzekering tevens een annuleringsverzekering af te sluiten, voor het geval u door calamiteiten plotseling verhinderd bent ná aanmelding door betaling, aan het evenement deel te nemen.

Voor verdere inlichtingen dient u zich te wenden tot de leden van de evenementencommissie

J.A. Bakker: 070 -54 02 45

J. de Mos : 01747 - 21 83

of tot de penningmeester

Fred M. Beukers: 010 - 52 79 29

Op vrijdag 3 februari 1984 is er voor de Engelandvaarders in Apeldoorn en omgeving een regionale bijeenkomst belegd die om 16.15 uur met een kopje Engelse thee begint. De happening vindt plaats in het Café-Restaurant "De Raadskelder", Raadhuisplein 8 te Apeldoorn. Het blijft uiteraard niet bij een kopje thee en het wordt aan de deelnemers overgelaten in welke vorm de middag in de avond zal overgaan. Het organiserende comité o.l.v. Leen Kranenburg rekent op een zo groot mogelijke opkomst. Er valt weer zoveel bij te kletsen. Voor nadere informatie en opgave deelname, het telefoonnummer van Kranenburg is: 055 - 21 59 54.

REGIO ZUID

Niet te stuiten zijn ze daar beneden de Moerdijk. Vrijdag 18 november j.l. waren er weer een stuk of 50 bij elkaar, de zuidelijke Engelandvaarders, de meesten vergezeld van hen met wie zij korte of langere tijd lief en leed delen. Ook waren er weer een paar indringers van boven de rivieren.

Dit keer wél gesprekken over het verleden gezien de recente publicatie van het B.I.-boek. Voor degenen die het boek reeds uit hadden of passages hadden gevonden waarvan zij wel iets meer konden weten waren de kritieken niet van de lucht.

Maar daarover elders in dit nummer méér.

De bijeenkomst was wederom zeer geanimeerd. Het is heel goed wat ze daar ieder half jaar in het Zuiden doen.

Vrijdag 30 maart 1984 in Motel Gilze-Rijen, is de volgende bijeenkomst gepland. U weet het, eerst een borreltje waarna een voortreffelijke hap eten in alle prijsklassen tot fl. 25,- pp. Wél van te voren komst melden bij van Remmen (01650 - 3 64 88), Lazeroms (04132 - 6 48 84) of Grisnigt (01646 - 34 15).

OPROEP

Wij voldoen gaarne aan het verzoek van R.E. Ruys, Kapitein-Luitenant ter Zee van de US-Navy, werkzaam in Rotterdam, woonachtig op het Lylantseplein 1, 2908 LE Capelle a/d IJssel, die contact zoekt met diegenen onder ons, die zijn grootvader Johannes Ruys gekend hebben.

Johannes Ruys was kunstschilder, die tot 18 juni 1944 gewoond heeft op 12, Rue Victor Considérant te Parijs.

Hij werd omstreeks die datum door de Duitsers gearresteerd, zat tot 6 september 1944 gevangen in Natzweiler en tot zijn dood in februari 1945 in Dachau.

Hij heeft samengewerkt met de passeurs-organisatie "Dutch-Paris" o.l.v. Jean Weidner, en hij heeft aan diverse Engelandvaarders steun, voeding en adviezen gegeven.

KLtZ R.E. Ruys is telefonisch bereikbaar onder: 010 - 58 39 56.

Reünieganger Rudy Blatt uit Broadheadsville PA.USA. stuurde onze redactie zijn lijfblad "The Pocono Record" vol.90 no 201, een krant die op Saturday morning Oct 22 1983 voor 25 \$-cents in The Stroudsburgs te koop is.

Met belangstelling namen wij kennis van een groot opgemaakt artikel: *Remembered, Rudy Blatt gets another Dutch medal*". "For his efforts, Blatt received chest wounds from a grenade, as well as medals and accolades from Prince Bernhard, the father of Queen Beatrix, the current head of the Netherlands." (sic!)

Een foto van de uitreiking van het Verzetshedenkingskruis aan Rudy Blatt was in het 3-kolommenartikel opgenomen.

U ziet, onze Reünie in Rotterdam heeft zelfs de voorpagina's van de US-dagbladers gehaald!

BIJ ONZE BELGISCHE VRIENDEN

Doerleben en Beukers, beiden vergezeld van hunne echtgenoten, gaven gehoor aan de uitnodiging aan het Bestuur voor een bijeenkomst georganiseerd door het Belgische Nationaal Verbond der Oorlogsontsnaptten (N.V.O.O.) ofwel Union Nationale des Evadés de Guerre (U.N.E.G.). Mevrouw van Niftrik-Gevers, bij velen onzer beter bekend als "Tante Betty" moest haar plannen om mee te gaan helaas ter elfder ure opgeven.

De pendant van onze jaarlijkse reünie vond op vrijdag 4 november 1983 plaats te Marche-Les-Dames, gelegen aan de Maas, ietwat ten oosten van Namen. Een bijzonder steil rotsachtig gebied aan de noordoever van de Maas en bekend omdat de goede alpinist Koning Albert I daar vóór de oorlog verongelukte.

Kasteel Aremborg, een soort roofridersslot, maar dan uit het begin van deze eeuw, nú opleidingschool van de Belgische Para-commando's, was het romantische decor van de Belgische Engelandvaarders-bijeenkomst. Er werd hoofdzakelijk aan deelgenomen door een groot aantal officials van het Belgische Verbond met hunne familieleden en gasten.

Om de twee jaar wordt er door de Belgische Para-commando's gestreden om een door onze Belgische vrienden ingestelde wisselbeker, "La coupe de l'évasion".

Het wedstrijdement wordt bepaald door een vaardigheidsproef van aan steile rotsen bungelen, via wankel bruggetjes te water gaan, stormbaanbezigdheden, tijgeren door een van modder rijkelijk voorziene donkere tunnel door een berg, overgoten door kaartlezen en het beoefenen van andere scherpzinnigheid vereisende zaken met een stopwatch aan het begin en het einde van de rit. De 17 deelnemende ploegen van diverse paracommando-eenheden bestonden uit een officier, een onderofficier en een soldaat. Aan het eind van het bovenomschreven kwelling-parcours stond ons gezelschap de aankomst van de doornatte en afgematte jongelui gade te slaan.

Voorafgaande aan dit schouwspel gaf de commandant van het opleidingscentrum in een instructielokaal aan het gezelschap tekst en uitleg over de organisatie van de Belgische paracommando's en hun opleiding. Opvallend daarbij was dat de tweetaligheid geen enkel probleem meer bleek te geven.

De tafelspeech van de President van de Belgische Oorlogsontsnaptten, Jean Bloch was drie-talig in de perfectie, mede vanwege de aanwezigheid van de Britse Militaire- alsook van HMS Marine en Luchtmacht attaché en een delegatie van de British Legion. De deelname

van de leden van het Belgische Verbond was lang zo groot niet als wij op onze jaarlijkse reünie gewend zijn. Circa 60 deelnemers telden wij. Het verbond telt een veelvoud van het in ons adressenbestand opgenomen Engelandvaarders. Dat vindt zijn oorzaak in het feit dat de Belgen in hun Verbond allen opnemen die gedurende de beide wereld-oorlogen uit bezet gebied niet alleen naar Frankrijk en Engeland zijn ontkomen, maar óók zij die op een of andere manier de Duitse (krijgs)gevangenschap hebben weten te ontvluchten, maar wèl in bezet gebied zijn gebleven.

Een "verzamelaar" temidden van de toeschouwers aan de finish

Ontvangst op het slotplein van kasteel Arenberg

Vele plezierige contacten hebben Doerleben en Beukers die dag met onze Belgische vrienden weten te leggen, en veel interessante verhalen gehoord. Het was natuurlijk anders dan bij ons, maar het had toch zijn eigen speciale sfeer. Het droeg ertoe bij, elkaar eens een beetje beter te leren kennen, wat echt zo nu en dan wel eens nodig is.

Zo luidt de naam van de **Vereniging van officieren der Mariniers**.

De Van Ghent-kazerne te Rotterdam was de plaats waar het Korps Mariniers onze reünisten op 16 september j.l. zo gastvrij heeft onthaald.

Wij reciproceren deze gastvrijheid in dit nummer door op verzoek van de commandant van de Kazerne, de Kolonel van Breukelen, een oproep te plaatsen, gericht aan alle Engelandvaarders die ooit als officier bij het Korps Mariniers hebben gediend.

Het bestaan van eerdergemelde vereniging, opgericht 10 december 1965, is niet allerwege bekend. Het doel van de vereniging is het handhaven en versterken van de banden tussen het Korps Mariniers en haar beroeps-, reserve- en oud-officieren.

De middelen om dit doel te realiseren zijn het organiseren van reünies van officieren en oud-officieren en het geven van instructieve voorlichting omtrent aangelegenheden, de krijgsmacht en meer in het bijzonder de Koninklijke Marine en het Korps Mariniers, betreffende.

Waar mogelijk zal steun verleend worden aan de vereniging "Contact Oud-Mariniers". Van de al méér dan 850 leden tellende officiersvereniging, (contributie: fl. 10,- per jaar kunnen lid worden, zij die hetzij te eniger tijd als beroeps- of reserve-officier der Mariniers zijn benoemd, of als officier van een ander Korps (de Koninklijke Marine) of van een ander deel der krijgsmacht dan wel als vlootaalmoezenier, vlootpredikant of geestelijke verzorger bij het Korps Mariniers zijn gedetacheerd geweest en die niet oneervol zijn ontslagen.

Lang niet allen, die voor het lidmaatschap in aanmerking zouden komen, weten van het bestaan van de vereniging of zijn nog geen lid van de vereniging.

Zij die belangstelling hebben voor het lidmaatschap kunnen dit kenbaar maken aan:

De Secretaris van de Vereniging van Officieren der Mariniers W.J. Baron Van Ghent
Groothandelsgebouw, Conradstraat 38
3013 AP Rotterdam

Onder opgave van naam, voorletters, adres met postcode, telefoonnummer en jaar van beëdiging.

De veertigste verjaardag van de invasie in het teken van dankbetuiging aan de bevolking van het Verenigd Koninkrijk.

In juni 1984 zal ter gelegenheid van de herdenking van het feit, dat op 6 juni 1944 de invasie plaatsvond bij Margate en Broadstairs aan de Zuidoostkust van Engeland een manifestatie plaatsvinden, die bedoeld is het Engelse volk dank te betuigen voor de inzet en offers, die het zich heeft getroost om het door de Duitsers bezette deel van Europa te bevrijden.

In 1978 verscheen van de hand van de auteur Jan Hof een boek ("Niet schieten.....we are Dutch"), waarin de ontsnapping met een watervliegtuig (een Fokker T8W) uit de Minervahaven in Amsterdam door vier Nederlandse verzetsstrijders wordt beschreven. "Een van de spectaculairste ontsnappingen aan de Duitsers", noemt Prof. dr. L. de Jong dit gebeuren in deel 5 van zijn "Geschiedenis van Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog".

Vier Nederlandse verzetsstrijders, de Fokker monteur W.J. Lindeman, de ritmeester der cavalerie (nu Brigade Generaal b.d.) J. Beelaerts van Blokland, de verzetsman W.L. Boomsma en de jachtvlieger G. Steen slaagden erin op de ochtend van de zesde mei 1941 onder de ogen van Duitse schildwachten op te stijgen en Engeland te bereiken. Zij landden met hun van de Duitse oorlogstekenen voorziene vliegboot, na eerst door de Engelse kustwacht te zijn beschoten, ongedeerd op het strand bij Broadstairs op het Isle of Thanet in de Graafschap Kent. Zij werden naar Margate overgebracht en vertrokken toen, na daar eerst een royaal Engels ontbijt te hebben genuttigd, naar Londen. Drie van hen overleefden de oorlog. De jonge vlieger Govert Steen kwam in juni 1942 als R.A.F. Spitfire piloot bij een vlucht boven Noord Frankrijk om het leven.

De op til zijnde veertigste herdenkingsdag van de Invasie deed bij de auteur van het boek het idee postvatten de geschiedenis van deze wonderlijke vlucht in herinnering te brengen door de drie overlevenden (nu zeventigers) rond die zesde juni nog weer eens op het strand van Broadstairs te laten landen en een ontmoeting tot stand te brengen met de nog levende leden van de Britse kustwacht, die op die gedenkwaardige ochtend van de zesde mei plotseling een Nazi-vliegtuig zagen landen. Zij staakten het vuren toen zij tot hun verbazing zagen dat er door een burger met een rood-wit-blauwe vlag werd gezwaaid onder het uitroepen van de woorden "Don't shoot, we are Dutch".

Teneinde dit plan te kunnen uitvoeren deed de auteur een beroep op een goede relatie, de heer J.H. Bemboom uit Slagharen, die in 1981 met enige van zijn zonen een aan de boulevard van Margate gelegen amusementspark overnam, dat onder nieuw Nederlands management in twee jaar tijd veranderde in een veel bezoekers trekkend bedrijf, dat tot enthousiasme van de lokale autoriteiten een stimulans blijkt voor de ontwikkeling van het toerisme in dit gebied.

De reactie was uiterst positief. De benodigde steun werd spontaan toegezegd en direct gevolgd door de opmerking: "Het zou mogelijk moeten zijn deze gelegenheid aan te grijpen om onze dankbaarheid jegens de inwoners van Groot-Brittannië eens extra tot uitdrukking te brengen. Omdat zij toen in 1944 het Kanaal overstaken en samen met de bondgenoten het bezette Europa bevrijdden, kunnen wij nu als vrije burgers leven en zijn mijn zonen in staat in Zuidoost Engeland een bestaan op te bouwen." Dit heeft ertoe geleid dat wat aanvankelijk een gebeurtenis op kleine schaal zou worden, lijkt uit te groeien tot een manifestatie, zoals nog niet eerder heeft plaatsgehad.

Contacten met verschillende instanties en organisaties, zoals de Kon Ned. Vereniging voor Luchtvaart, het Kon. Ned. Watersport Verbond, het Ministerie van Defensie (Luchtmacht

en Marine Voorlichtingsdiensten), zijn uitgemond in de opzet van een "omgekeerde", vreedzame invasie, met een groot aantal (particuliere) vliegtuigen, (amateur)parachutisten en schepen, deel uitmakend van een recreatievloot, onder de (werk)naam "D. Day Return". Op 6 juni zal de Invasie worden herdacht en op 9 en 10 juni zullen verscheidene activiteiten plaatsvinden, waaronder vliegdemonstraties van het Fokker S.11 team, een speciale vertoning van de film "Soldaat van Oranje" en ontmoetingen met de bevolking. Het programma wordt de komende tijd ingevuld.

De manifestatie, waar in Z.O. Engeland met veel interesse naar wordt uitgezien, ondervindt bijzonder veel sympathie, wat moge blijken uit het feit dat verscheidene notabele Nederlanders zich spontaan bereid hebben verklaard zitting te nemen in een Comité van Aanbeveling.

Op deze lijst zien we de namen van onze Ere-Voorzitter, H. Linthorst Homan, onze Voorzitter F. Th. Dijckmeester, de Engelandvaarders Wijting, Hemmes en Hazelhof Roelfzema, naast die van vele Militaire en Burgelijke autoriteiten.

Voor degenen onder ons, die niet aan het "Engelandvaren" in april 1984 meedoen, misschien een aanleiding om toch naar het Verenigd Koninkrijk te reizen om aan bovengemelde manifestatie deel te nemen. Voor nadere inlichtingen kunt u zich wenden tot J. Hof, Wilhelminastraat 17, 9401 NM Assen, tel: 05920 - 1 56 67.

DE BEZETTER BESPIED. *De Nederlandse Geheime Inlichtingendienst in de Tweede Wereldoorlog*. Auteur Frank Visser, Uitgeverij Thieme Zutphen. Voor fl. 49,50 432 pagina's van een bijna recycling papier kwaliteit, onhandig formaat en illustraties bijna zo slecht als krantenfoto's. De uitgever in zijn folder spreekt van een fascinerende documentaire die tot lezen en herlezen nodigt. Nu, dit laatste is een *must* als men tenminste iets van de samenhang van de inhoud zou willen begrijpen.

Na "De Schakel" van dezelfde auteur, alweer vele jaren geleden verschenen, en waarop van enkele van de daarin vermelde Engelandvaarders toen eveneens felle kritiek kwam vanwege de vele onjuistheden, is het ook nu weer onvermijdelijk om deze uitgave kritiekloos zijn weg te laten vinden. Waarom in ons tijdschrift voor dit boek zoveel aandacht zult u zich afvragen.

Wel, omdat er zoveel Engelandvaarders betrokken zijn geweest bij de activiteiten van het Londense Bureau Inlichtingen en derhalve in het boek een rol spelen. De omvang van die rol is afhankelijk van de mate van medewerking die zij de samensteller verleenden bij het verzamelen van de grotendeels mondelinge, op herinneringen gebaseerde, informatie. De pretentie van een *documentaire* kan slechts waargemaakt worden wanneer de samensteller hiertoe de BI-archieven in al zijn volledigheid had mogen inzien en deze research-arbeid metterdaad ook ter hand zou hebben genomen.

Het een noch het ander is gebeurd en slechts herinneringen van 40 jaar geleden, - hier en daar geadstrueerd door uit die tijd door geïnterviewden eigengemaakte rapporten-, dienden als basis voor dit boek. Er mag dan ook geen enkele historische of documentaire waarde aan worden toegekend.

Helaas heeft de schrijver geen gebruik gemaakt van de andere mogelijkheid die hem ten dienste stond, zijn verzameld materiaal te boek te stellen. De geromantiseerde vorm zou uitkomst hebben geboden de kritiek op de vele onjuistheden te ontlopen.

De inhoud van het boek duidt niet alleen op gebrek aan deskundigheid van de auteur, maar helaas ook op een verregaande mate van slordigheid. Zelfs gegevens die op vele plaatsen en zeker bij het R.I.O.D. te vinden zouden zijn geweest, zijn duidelijk niet geraadpleegd. Een personen- en zakenregister had in een boek dat documentaire pretenties heeft, niet mogen ontbreken evenmin als een literatuuropgave (als tenminste de schrijver iets heeft geraadpleegd). Evenzeer kan als een gemis worden aangemerkt het niet weergeven van een behoorlijk schematisch overzicht van de in Nederland werkzame groepen en hun verbindingen. Dat deed de *Abwehr* zelfs beter in hún publicaties over hun tegenstanders.

Zeker in het eerste deel van het boek maakt het verhaal een nogal rommelige indruk, alsof er bij BI nauwelijks iets gecoördineerd of georganiseerd werd. Het boek zou een *hommage aan Kolonel Somer* hebben moeten zijn na de grove misser enige jaren geleden begaan door de publicatie van zijn intieme dagboek. Jammer, de schrijver en zijn informanten hebben dit niet waar kunnen maken. Visser demonstreert wel een ontstellend gebrek aan feitenkennis en inzicht in de materie.

Dat begint al bij de ondertitel van het boek waar zonodig vermeld moest worden dat een *inlichtingendienst* bovendien nog *geheim* was.

Tè weinig aandacht krijgt de werkelijke eerste agent van een Nederlandse inlichtingendienst Ltz. Lodo van Hamel, die zijn nog jonge leven liet voor het vuurpeloton. Met ietwat méér dan één pagina feiten en veronderstellingen inzake de oorzaken van het mislopen van diens missie, wordt in dit verhaal volstaan.

Vooral in de aanvang van het boek wordt een veelvuldig en storend gebruik gemaakt van stoer aandoend engels, Duits en Frans vakjargon, onvertaald, alsof de schrijver deze terminologie zich nog kon herinneren van vroeger!

Het gebruik van het woord *jodengeneraal* voor de Nederlandse Militaire Attaché in Bern (pag. 66) komt in de kontekst niet terzake voor, wanneer niet de *volledige achtergrond* inzake het ontstaan van deze kwalificatie erbij wordt vermeld.

Als het *waar* geweest zou zijn dat Somer (pag. 67) de lange lijst van namen en adressen van hem bekende OD-medewerkers in bezet Nederland, van daaruit, zo maar ongecodeerd naar Zwitserland meegenomen zou hebben - en deze indruk krijgt men na lezing van de desbetreffende passage - dan moet dit als een onvergeeflijke onvoorzichtigheid, een geheime dienst-man onwaardig, worden gekenschetst. De beschrijving van het verblijf van Somer in Zwitserland roept méér vragen op. Hij zou aan het Britse Consulaat in Genève, waar de Britse Militaire Attaché zijn bureau zou hebben gehad, *dagelijks - in uniform* - bezoeken hebben gebracht. Had Somer ook al zijn K.N.I.L.-uniform mee naar Zwitserland genomen?

Op pagina 139 verrijkt de auteur op verrassende wijze de Nederlandse taal door een *baby-dochter* te baren.

Op blz. 93 worden Engelandvaarders eerst door de Patriotic School (een gebouw) verhoord. Een nadere specificatie van dit gebouw, de Royal Victoria Patriotic School (een door militairen gerequireerd schoolgebouw in de buurt van Clapham), waarin vers aangekomen Engelandvaarders op hun betrouwbaarheid werden getest, wordt op pag. 105 ten onrechte gesitueerd op Chester Square. Dáár echter was het secretariaat van H.M. Koningin Wilhelmina gevestigd.

Op pag. 326 wordt de *Feldgendarmarie* in de bezette gebieden nader omschreven als: Duitse militaire politie van de Sicherheitsdienst.

Op pag. 265 wordt vermeld dat G.D.N. (Geheime Dienst Nederland) oorspronkelijk was opgezet door ene Max Janzen. Enig speurwerk van de schrijver in bestaande literatuur zou hem hebben doen weten, dat J. (Joep) M.W.C. Janzen, schuilnaam MAX, de bedoelde persoon was. Deze heeft overigens, na zijn kortstondige gevangenschap in 1942, op dat moment de leiding van G.D.N. nog niet aan MIKI overgedragen. Dit geschiedde pas in de eerste maanden van 1944.

Tenslotte, wanneer men op pag. 417 het verhaal van de tragisch afgelopen dropping van agent E.W. Janzen leest, en men slaat de bladzijde om, dan vinden we op pag. 418, zonder enige verklarende overgang een citaat uit een brief van d'Aulnis, gevolgd door citaten van andere brieven, zonder echter ergens als bijlagen te zijn aangekondigd.

En dit was maar een greep uit de vele slordig- en twijfelachtigheden die wij bij lezing aantreffen.

We zullen het, tot schrale troost van degenen die, betrokken bij de in het boek beschreven gebeurtenissen, zich over de betreffende passages geïrriteerd voelen, maar afdoen met de kwalificatie: Een goedbedoelde maar helaas op vele plaatsen mislukte poging iets zinnigs toe te voegen aan de vele drukwerken die over dit onderwerp reeds het licht zagen. En wederom betreuren wij het dat de juiste waardering voor Kolonel Jan Somer niet tot zijn recht is gekomen.

Fred M. Beukers

Onze correspondent in Scheveningen, mede-Engelandvaarder Henk Brinkman, zond ons een pagina uit de "Nieuwe Courant", 4e jaargang no. 28 d.d. 14.07.83, een huis aan huis blad, verspreid in enige Haagse wijken waaronder Scheveningen.

Onder de titel "De zeven veren van de adelaar" wordt daarin een Engelandvaart beschreven, die de moeite van het reproduceren waard is, temeer daar de Engelandvaarders die in het verhaal een rol spelen (nog) niet in ons adressenbestand voorkomen. Dit verhaal is tevens opgenomen in het door de auteur Piet Spaans geschreven en door de uitgever Paagman in Den Haag gepubliceerde boek "Scheveningen Sperrgebiet" dat half november j.l. het licht zag.

Wij danken auteur en uitgever van harte voor de door hun verleende toestemming het artikel over te nemen.

DE ZEVEN VEREN VAN DE ADELAAR

Het vond plaats aan het begin van de oorlog, weliswaar nog vóór het hier spergebied werd maar toch, ik wil en ik mag U dit verhaal niet onthouden omdat het zo bijzonder is. Het is op zijn minst verbazingwekkend dat enerzijds zeker tien jongens van de plannen op de hoogte waren maar dat anderzijds deze plannen binnen het groepje zijn gebleven en dat de buitenwacht er niet eerder van heeft gehoord dan op die morgen van 17 maart 1941, toen de vlet KW 96 - de Anna - niet meer op haar plaats in de 2e binnenhaven bleek te liggen. Verbazing alom, en ongeloof ook - zeker bij de Duitse militaire havenautoriteiten - toen het bericht van het verdwijnen van het scheepje bekend werd, een verbazing en een ongeloof die omsloegen in woede toen vervolgens de vermissing werd gemeld van een groepje Scheveningse jongens dat na de avond van 16 maart niet was teruggekeerd van een vermeende kerkgang die zondagavond. En niets kon de Duitse bezetters meer treffen dan het gevoel, belachelijk te zijn gemaakt want immers, Duitse schildwachten hadden - zoals zoveel nachten daarvoor - ook deze nacht de havendoorgang ter hoogte van de "Pijn" bewaakt.....

Het gebeuren is destijds nooit officieel bekend geworden en vergeefs heb ik in dagbladen als de Haagsche Courant en de - in Scheveningen veel gelezen - Nieuwsbron van maart 1941 gezocht naar een vermelding van het gebeurde maar, buiten Duitse overwinningen aan het front, bommen op Londen en een moord in Soest vermeldden de dagbladen uit die tijd niets ongewoons. De pers zweeg over het gebeuren dat in de nacht van 16 op 17 maart in het oorlogsjaar 1941 rond de Scheveningse vissershaven had plaatsgevonden.

De schildwachten hebben, naar verluidt, als straf voor henzelf en als voorbeeld voor anderen hun onoplettendheid met de dood moeten betalen want in die nacht namelijk slopen, onder hun ogen op nog geen tien meter afstand, zeven jongens met een vlet de haven uit, op weg naar 'de overkant', op weg naar Engeland. Krijn Bertus Kleijn, nu een gekalmeerde zestiger, toen een onstuimige achttienjarige was één van hen. Hij, de zoon van de kustvisser Leen Kleijn, geboren op 9 januari 1923 in Scheveningen en opgevoed en vertrouwd met de zee vertelt nu, zittend in zijn woning aan de Koppelstokstraat - ooit ook zijn ouderlijk huis - het verhaal, zoals hij dit waarschijnlijk al vele malen tevoren gedaan heeft. Men kan zich afvragen wat hem en de anderen ertoe bracht dit staaltje van - ja, wat was het eigenlijk, was het zin voor avontuur, was het drang naar vrijheid - uit te voeren.

Het begrip vaderlandsliefde zal toch bij de doorsnee Nederlander nog niet zo sterk geleefd hebben dat hij daarvoor zijn leven zou wagen en de Duitse druk was toen nog niet zo groot, dat voor de mensen het leven al onleefbaar genoemd kon worden. Het is ook niet relevant om een benaming te geven aan het gebeurde of om zich af te vragen waarom het

gebeurde, het feit dat het gebeurde tekent de moed van de zeven jonge Engelandvaarders waarvan hierna de namen volgen, namen die nauwelijks méér Schevenings zouden zijn te bedenken: Leen Bruin, Rinus den Heijer, Krijn Kleijn, Jacob de Reus, Huig van Roon, Jacob Vrolijk en Henk Westerduin. Zij - destijds jongens van rond de twintig - nu waarschijnlijk eerzame grootvaders en allen nog in leven, zullen misschien wel het meest verbaasd zijn over zichzelf en over dat wat zij destijds gedaan hebben!

Onder invloed van radio Oranje, onder invloed ook van wat men allemaal zei en van wat er aan de andere zijde van de Noordzee lokte was het plan ontstaan, eerst als een idee dat leefde bij Rinus den Heijer en Krijn Kleijn, twee jongens die met elkaar bevriend waren. In de vrije avonduren echter, in de Keizerstraat en in het café van Leen de Mos - ook in de Keizerstraat - werd een aantal anderen eveneens hierbij betrokken zodat, op een zeker moment, een tiental jongens in principe had besloten om mee te gaan. De keus van het 'vluchtchip' was inmiddels gemaakt, want Krijn had, als rasechte zeejongen, zijn kennissen aan en rond de haven en regelmatig was hij te vinden aan boord van de motorvlet Anna, de KW 96 die eigendom was van de Katwijkse rederij Parlevliet. Krijn had goede contacten met de schipper van de vlet en hij had daardoor zowel het scheepje als het motortje goed leren kennen. Een gunstige bijkomstigheid was nog dat het type motor overeenkwam met het motortje dat in de vlet van Krijns vader stond geplaatst.

De Anna lag afgemeerd op de zij van een aantal opgelegde loggers van de rederij Frank Vrolijk, welke loggers lagen in de 2e binnenhaven aan de Dr. Lelykade ter hoogte van het kerkje, in feite de meest ongunstige plaats als het om een ontvluchttingspoging ging. Immers, een patrouille van de Duitse Feldgendarmerie - de mannen met de metalen schilden op de borst - passeerden ongeveer om de drie kwartier de ligplaats van de Anna en met het oog daarop was een tocht vanuit de N.O.hoek van de 2e binnenhaven naar de 'Pijp', de doorgang naar de 1e binnenhaven, in het gevoel oneindig lang. De eerste voorwaarden waren dan ook een geschikte nacht, liefst op een zondag, mistig weer en een voor de oversteek gunstige wind. Een probleem op zich was de brandstofvoorziening en de olie werd dan ook bij litertjes tegelijk verzameld, waarbij ook de voorraad van vader Kleijn niet werd gespaard. In een vat dat geplaatst was op één van de opgelegde loggers ter hoogte van de Anna werden de liters olie verzameld tot een redelijke hoeveelheid was bereikt. Daarnaast moest gezorgd worden voor een voorraad water, maar ook voor een nationale vlag om henzelf, indien nodig, bekend te maken aan met name geallieerde schepen. Bij gebrek aan een nationale vlag nam Krijn een vlag mee, voerend het wapen van het voormalige prinsdom Lippe-Biesterveld, een vlag die met de komst van Prins Bernhard zijn entree had gemaakt in Nederland. In hun jongensachtige onschuld zullen de Engelandvaarders zich niet hebben afgevraagd of enig gezagvoerder in staat zou zijn, de waarde te bepalen van een hem onbekende vlag uit een onbekend prinsdommetje in Duitsland maar, dacht Krijn, beter wat dan niets.

Toen was daar de zondag van de 16e maart, een dag met veel mist, een dag ook met een redelijk gunstige wind vanuit het Noorden, een flinke bries weliswaar met een aanschietende zee maar toch, dit was bij uitstek de dag waarnaar steeds was uitgezien, de dag waarop het moest gebeuren. Met een groot verlies liet Krijn het ouderlijk huis in de Koppelstokstraat zoals zijn vrienden hun ouderlijk huis zullen hebben verlaten, jonge Scheveningse jongens die traditiegetrouw de zondagavonddienst in de Oude Kerk zouden gaan bijwonen zoals dat generaties lang reeds gebeurde. In plaats daarvan echter verzamelden zij zich op een tevoren afgesproken plaats om nu definitief uit te maken wie wel en wie niet meewilde. Van de tien jongens trokken er zich drie alsnog terug en zij volstonden met de anderen te begeleiden naar de haven. Vooraf hadden zij zich in het café van Leen de Mos nog vrolijk gemaakt

over twee matrozen van de Duitse Kriegsmarine die opvallend 'Heil Hitler' roepend, het café binnentraden. Ze moesten eens weten.....

Rond tien uur die avond waren ze op de plaats waar de vlet lag, onderweg nog groetend naar jongens die naar de Keizerstraat onderweg waren en die van niets wisten. De eerste handeling was het laten zakken van het net dat - om te drogen - zoals gebruikelijk in de mast was gehesen. Deze handeling zal wel het angstzweet hebben doen uitbreken en het geluid van de katrollen zal hen wel zo luid als een scheepssirene in de oren hebben geklonken en het is onbegrijpelijk dat de patrouillerende soldaten in de stilte van de avond niets van de activiteiten hebben gehoord.

Tegen twaalfen vertrokken de zeven vluchtters, vanaf de Dr. Lelykade nageroepen door de drie achterblijvers, hard genoeg om de jongens aan boord de stuipen op het lijf te jagen maar allicht, ook de achterblijvers zal op dat moment de spanning teveel zijn geworden want bedenk, bijna waren ook zij daar weggedreven de donkere mistige nacht in. Op de tast verplaatsten zij zich langs de rompen van de in de haven afgemeerde schepen, niets ziend maar slechts afgaand op hun kennis van de haven en op hun oriëntatievermogen, gescherpt op zee. Ze passeerden twee afgemeerde Duitse patrouillescheepjes, ze passeerden de daar liggende sleepboot 'Linge' en toen was daar de kritieke doorgang de 'Pijp' en ze wisten dat twee gewapende Duitse schildwachten op de kade langs de 'Pijp' de wacht hielden.

Het is niet mogelijk, op papier weer te geven hoe hoog de spanning op dat moment aan boord van de vlet zal zijn gestegen maar het vergt nauwelijks fantasie om zich voor te stellen hoe het voelt om twee gewapende schildwachten te moeten passeren op nog geen tien meter afstand waarbij ieder geluid fataal kan zijn en iedere minuut, zelfs iedere seconde, de laatste van je jonge leven. Zacht gleed de vlet door het water, vlak langs de kademuur, waarbij ze zich vasthielden en afzetten aan de houten beschoeiing, centimeter voor centimeter, meter voor meter, hand voor hand langs het ruwe hout van de horizontale- en verticale balken van de hoge kademuur. En boven hun hoofden hoorden zij luid en duidelijk de stemmen van de Duitse schildwachten die met elkaar spraken..... En uitdagend stak ook het witte topje - de steng - van de mast boven de kademuur uit, tergend langzaam voorbij trekkend aan de niets vermoedende soldaten! Toen was daar het einde van de 'Pijp', een forse duw en over het open water van de 1e binnenhaven dreven zij naar de overkant, naar de hoek waar de reddingsboot altijd ligt afgemeerd.

Opnieuw vingen zij zichzelf op bij het bereiken van de kademuur van de doorgang naar de voorhaven. Een lichte deining werd al voelbaar, een deining die sterker werd toen zij de hoek omdraaiden, richting semafoor waar hen tevens een mogelijke nieuwe bezoeking wachtte, namelijk de opgestelde schijnwerpers op de semafoor die zo nodig de havendoorgang geheel in licht kon zetten bij het minste gerucht. Traag tikten de seconden voorbij en tastend schoven de handen de vlet langs het massieve hout van de basaltstenen kademuur. Toen, een laatste afzet en ze dreven in de buitenhaven, vrij dobberend op het schietende water dat versneld de havenmond werd binnengeperst door de noordenwind.

Wordt vervolgd.

ADRESSENBESTAND Stichting Genootschap Engelandvaarders
Aanvulling No. 4 per 1 december 1983, toe te voegen aan de
adressenlijst van de "Schakel" No. 16 van december 1982.

OVERLEDEN

Laan, J. van der

Bussum

NIEUW TOEGETREDEN

Buysers, J. Abeelweg 300 3053 PG Rotterdam

AANVULLINGEN EN WIJZIGINGEN

Dahmen, K.R. 2300 Spring Creek Drive Austin 78704
Texas USA
Jansen, J.J. Dorpstraat 8 9551 AE Sellingen
Larive RMWO, E.H. p/a Jacob Hopstraat 6 2582 TV Den Haag
Ludolph, J.L. "Les Panouilles"
Avenue van Gogh 13210 St. Rémy
de Provence
Frankrijk
Maclaine Pont, H. van Alkemadelaan 1208 2597 BM Den Haag
van der Meer, J.P.H. "Longras" The Island Midsomer Norton Avon
BA32HQ
Engeland
Versteegh, J.G.S. Deverbrink 107 (Bargeres) 7812 LL Emmen
Waalewijn, M. Mandeweg 3 8435 TC Donkerbroek

CORRECTIES

Bosch, J.W.T. 2594 CP Den Haag
Carlier, A.G.M. 2905 AJ Capelle a/d IJssel
Driel, J.W. van Straat van Makassar 18 1183 HA Amstelveen

Wie kan ons helpen aan de huidige adressen van ondergenoemde Engelandvaarders.

Adres (met de laatste ons bekende woonplaats) thans onbekend:

Kiezebrink, C. Zutphen?
Lemmens, V.C. Noordwijkerhout?
Luberti, F. Regina, Canada?
Luykenaar, J.H. Edmonton, Canada?
Nauta, F.R. Madrid?
Veugelers, P.H. 's Hertogenbosch?

ADRESWIJZIGINGEN OF CORRECTIES GAARNE AAN:

E.H. Doerleben Floris Grijpstraat 5
2596 XC 's-Gravenhage
Tel. 070 - 24 79 61